

SUOMALAISEN DIPLOMAATIN URA

Maija Lähteenmäki

Johdanto

Artikkelissaan »Diplomatian uusimmasta kehityksestä» (Politiikka n:o 2, 1960) L. A. Puntila toteaa mm. seuraavaa: »Mitä pitemmälle aika on kulunut, sitä vähemmän varsinaisille diplomaateille on jäänyt liikkuma-alaa ja tehtävää kansainvälisessä politiikassa». Suurlähettiläs Leo Tuominen vastaa kirjoituksessaan »Ulkomaanedustuksen tehtävistä ja organisaatiosta» (Politiikka n:o 4, 1960): »Todella kestäviin tuloksiin pääseminen maitten välisissä neuvotteluissa edellyttää edelleenkin perinperhijaista valmistelua ja diplomatian hengen mukaista sovitte- lua ja vakuuttelua, jota voidaan jatkuvasti ja huomiota herättämättä parhaiten hoitaa niiden avulla, jotka toimivat virallisina edustajina asianomaisissa maissa ja tuntevat yleensä hyvin niissä vallitsevat olosuhteet.»

Nämä kaksi mielipidettä edustavat vastauksia kysymykseen, onko ulko- politiikan hoidon kannalta hyödyllistä lähettää ulkomaille pysyviä diplomaatti- edustajia. Kysymys on tullut ajankohtaiseksi lähinnä sen johdosta, että nk. demo- kraattinen eli konferenssidiplomatia on yhä suuremmissa määrin saanut jalan- sijaa traditionaalisen bilateraalisiin neuvotteluihin perustuvan diplomatian rin- nalla. Ongelmasta kirjoittaneet diplomaatit ovat puhuneet miltei poikkeuksetta pysyvien diplomaattiedustajien puolesta. Tiedemiehet jakautuvat toisaalta niihin, jotka yhtyvät diplomaattien mielipiteeseen, ja toisaalta niihin, jotka ennustavat ammattidiplomaattien merkityksen kansainvälisten suhteiden hoidossa vähenevän vähenemistään.

Diplomaattien koulutus on seikka, johon asiantuntijat, niin tiedemiehet kuin diplomaatitkin, kiinnittävät erityistä huomiota. Suomalaisten diplomaattien koulutuksen tavoite ilmaistakoon suurlähettiläs Tuomisen sanoin esim. näin: »Päämääränä on kehittää heistä sellaisia maansa etujen ajajia ja valvojia, jotka kykenevät taitavasti hoitamaan kanssakäymisen ulkomaille kaikilla Suomelle tärkeillä elämän aloilla. Tähän tehtävään sisällytetään tällöin nimenomaan myös valpas ja ripeä toiminta elinkeinoelämämme ja eritoten ulkomaankauppamme hyväksi. Heille tähdennetään, että poliittinen ja siihen läheisesti liittyvä toiminta tulee heidän osakseen vasta vuosien kuluttua ja kokemuksen kartuttua.»

Diplomaattien asemaa ja koulutusta koskevaa keskustelua on ainakin meillä Suomessa vaikeuttanut asiatietojen vähäys diplomaattialalle antautuvien henkilöi-

---

Kirjoittaja on valmistunut valtiotieteen kandidaatiksi 1967 ja opiskelee 1967—68 Nancyn yliopistossa Ranskassa.

den yhteiskunnallisesta taustasta, koulutuksesta ja etenemisestä uralla. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on ainakin pieneltä osin tarjota tällaista asiantietoa. Tutkimuksen kohteeksi on otettu diplomaattikunnan »eliitti», so. ne henkilöt, jotka vuosina 1918–66 ovat toimineet Suomen ulkomailla sijaitsevain diplomaattiedustustojen päällikköinä. Tutkimusaineisto on täten melko suppea, ja tietysti voidaan kysyä, missä määrin tällainen eliittiryhmä ja siinä tapahtuneet muutokset kuvastavat maamme koko diplomaattikuntaa ja sen muutoksia. Kuitenkin tästäkin aineistosta tehdyt yleiset havainnot ja huomiot historiallisista kehitysuunnista voivat tarjota sekä yleistä asiantietoa että myös lähtökohtia laajempaan aineistoon perustuvalla tutkimuksella.

Tämän artikkelin aineisto on peräisin pääasiallisesti ulkoministeriön julkaisuista. Tärkeinä lähteinä ovat myös olleet haastattelulausunnot ja kalenteri- sekä hakuteostiedot. On ilmeistä, että tutkimuksen laajentaminen esim. diplomaatin uralle antautumisen motivaation alueelle sekä varmojen yleistysten esittäminen ja niiden selittäminen vaatisi tarkempaa esim. haastattelututkimuksen avulla koottua aineistoa.

Karriäärityypit

Suomen ulkoasiainhallintoa vuosina 1918–66 palvelleista virkamiehistä kaikkiaan 128 on toiminut diplomaattisen edustuston päällikkönä. Nämä henkilöt olen jakanut uran suhteen neljään eri ryhmään:

1) Karriääridiplomaatit. Tähän ryhmään lukeutuvat kaikki ne, jotka ovat sekä tulleet karriääriin sen alatasolta että edenneet urallaan asteittain ylöspäin. Alatason virka merkitsee tässä virkamiesharjoittelijaa, avustajaa tai II luokan lähetystösihteerää. Asteittaisuus tarkoittaa sitä, että asianomainen on toiminut useissa eri tasoissa olevissa viroissa ennen nimitystään edustuston päälliköksi. Näiden kriteerien mukaan karriääridiplomaattien osuus on 79 eli 62 %.

2) Puolikarriääridiplomaatit. Tähän luokkaan kuuluva on joko aloittanut uransa karriäärin puolivälistä, esim. jaostopäälliköstä, ja edennyt siitä asteittain edustuston päälliköksi tai palvellut vain yhdessä tai kahdessa virassa ennen nimitystä edustuston päälliköksi. Puolikarriääridiplomaatteja on 17 eli 13 % koko joukosta.

Loppujoukkoon kuuluvat kaikki diplomaattiuran ulkopuolelta suoraan edustuston päälliköksi nimitetyt. Näistä erottuu kuitenkin kaksi ryhmää, nimittäin:

3) Ei-poliittisen nimityksen saaneet. Heidät on nimitetty karriäärin ulkopuolelta ei-poliittiselta paikalta suoraan edustuston päälliköksi. Heidä on yhteensä 18 eli 14 % kaikista tutkituista.

4) Poliittisen nimityksen saaneet. Tähän ryhmään olen luokitellut ne, jotka ovat sekä toimineet jollakin poliittisella paikalla välittömästi tai vähän ennen nimitystään edustuston päälliköksi että ilmoittaneet kuuluvansa johonkin poliittiseen puolueeseen. Nämä kriteerit täyttäneitä henkilöitä on 14 eli 11 %.

Sosiaalinen kerros ja syntymäpaikkakunta

Vastauksessa kysymykseen, mistä yhteiskuntaluokista suomalaiset diplomaatit ovat lähtöisin, nojautun tutkittavien isän ammattia koskeviin tietoihin. Isän ammatin ja ammattiaseman mukaan muodostuneet neljä sosiaalista kerrosta ovat: 1) ylin kerros, 2) keskiluokka, 3) talonpojat ja 4) työväestö (Noponen, 337). Valtaosa on lähtöisin ylimpään sosiaaliseen kerrokseen kuuluvista kodeista, mikä käy ilmi taulukosta 1.

Taulukko 1 Jakautuminen sosiaalisiin kerroksiin

Sos. kerros	lukumäärä	%
Ylin kerros	83	65
Keskiluokka	25	20
Talonpojat	8	6
Työväestö	4	3
Tieto puuttuu	8	6
Yhteensä	128	100

Yläluokan koti on ollut niin ensimmäisinä kuin myös viime vuosikymmeninä alalle tulleiden lähtökohta. Tämä seikka ilmenee taulukosta 2, joka osoittaa vuosikymmenittäin toisaalta ylimpään ja toisaalta muihin sosiaalisiin kerroksiin kuuluvien prosentuaalisen osuuden ulkoasiainhallinnon palvelukseen tulleiden keskuudessa.

Taulukko 2 Karriäariin tulon vuosikymmen

Sos. kerros	1910- ja 20-luku	1930-luku	1940-luku	1950-luku
	%	%	%	%
Ylin kerros	66	67	54	78
Muut	34	33	46	22
Yhteensä	100	100	100	100

Diplomaattien syntymäpaikkakunnista todettakoon, että 28 % tutkituista on syntynyt Helsingissä. Heitä on huomattavan paljon kaikkina vuosikymmeninä alalle tulleiden joukossa.

Koulusivistys

Diplomaatit ovat ennen ulkoasiainhallinnon alalle tuloaan suorittaneet seuraavan asetelman ilmaisemia tutkintoja koulussa tai yliopistossa:

Suoritettu tutkinto	lukumäärä	%
Tohtoriksi väitelleet	15	12
Muu akateeminen tutkinto	97	76
Ylioppilastutkinto	8	6
Ylempi ammattitutkinto	3	2
Keskikoulututkinto	4	3
Tieto puuttuu	1	1
Yhteensä	128	100

Taulukosta 3 voidaan tarkastella koulutustason ja ulkoasiainhallinnon palvelukseen tulon ajankohdan välistä yhteyttä.

Taulukko 3 Suoritettu tutkinto ja karriäeriin tulon vuosikymmen

Tutkinto	1910-luku	1920-luku	1930-luku	1940-luku	1950-luku
	%	%	%	%	%
Tohtoriksi väitelleet	18	7	4	21	—
Muu akat. tutkinto	69	72	89	75	78
Ei akat. tutkintoa	13	21	7	4	22
Yhteensä	100	100	100	100	100

Taulukko osoittaa ensinnäkin, että tohtoriksi väitelleitä tuli ulkoasiainhallinnon palvelukseen keskimääräistä enemmän kahden ensimmäisen toimintavuoden kuluessa. Toisaalta ensimmäisen toimintavuosikymmenen kuluessa, 1920-luvulla, karriäeriin tulleiden joukossa on huomattavan paljon niitä, joilta akateeminen loppututkinto puuttuu. 1940-luku on mielenkiintoinen sikäli, että silloin tuli alalle suhteellisesti eniten tohtoriksi väitelleitä.

Koulutustason ja karriäärityypin välinen vertailu antaa taulukosta 4 ilmenevän tuloksen:

Taulukko 4 Koulutustaso ja karriäärityyppi

Koulutustaso	Karriäärityyppi			
	Karriääri-	Puolikarriääri	Ei-poliitt.	Poliitt.
	%	%	%	%
Tohtoriksi väitelleet	1	25	22	43
Muu akat. tutkinto	90	62	56	36
Ei akat. tutkintoa	9	13	22	21
Yhteensä	100	100	100	100

Karriäridiplomaateista valtaosa eli 90 % on suorittanut akateemisen tutkinnon ennen karriäeriin tuloaan. Heillä on nimenomaan akateeminen loppututkinto, jota edellytetään ulkoasiainhallinnon alalle aikovilta muodollisissa pätevyysvaatimuksissa. Korkeimman akateemisen tutkinnon suorittaneita on vain yksi prosentti karriäridiplomaattien joukossa, kun taas 43 % poliittisen nimityksen saaneista on tohtoriksi väitelleitä.

Ne 112 tutkittua, joilla on takanaan akateeminen tutkinto, on taulukossa 5 jaettu ryhmiin suoritettujen tutkinnon laadun mukaan.

Taulukko 5 Jakautuminen akateemisen tutkinnon laadun mukaan

Suoritettu tutkinto	Lukumäärä	%
Humanistinen	53	47
Lainopillinen	33	29
Sekä humanistinen että lainopillinen	10	9
Taloustieteellinen	3	3
Valtiotieteellinen	10	9
Jokin muu tutkinto	3	3
Yhteensä	112	100

Humanistisen tutkinnon suorittaneet, joita on siis noin puolet kaikista akateemisen koulutuksen saaneista, ovat joko filosofian kandidaatteja, lisensiaatteja tai tohtoreita. Lainopillisen tutkinnon suorittaneet koostuvat niinkään kandidaatti-, lisensiaatti- ja tohtoritason lakimiehistä sekä varatuomareista. Kolmesta talousmiehestä kaksi on kauppatieteen lisensiaattia ja yksi on ekonomi. Niiden keskuudessa, jotka ovat suorittaneet kaksi erilaista akateemista tutkintoa, yhdistelmä humanistinen-lainopillinen tutkinto on yleisin.

Taulukko 6 antaa vastauksen kysymykseen akateemisen tutkinnon laadun ja karriäeriin tulon ajankohdan välisestä riippuvuudesta.

Taulukko 6 Tutkinnon laatu ja karriäeriin tulon vuosikymmen

Tutkinnon laatu	1910- ja 1920-luku	1930-luku	1940-luku	1950-luku
	%	%	%	%
Humanistinen	51	44	35	14
Lainopillinen	39	52	26	29
Valtio- tai talous- tieteellinen	3	4	26	57
Jokin muu	7	—	13	—
Yhteensä	100	100	100	100

Taulukon antaman yleiskuvan perusteella vuosia 1918–29 voidaan kutsua humanistien vuosikymmeneksi, kun taas 1930-luku on lakimiesten, 1950-luku valtiotieteilijöiden ja talousmiesten ajanjakso.

Luokka »humanistinen tutkinto» ulottuu useille tieteen aloille. Esimerkkinä mainittakoon, että 1910- ja 1920-luvulla ulkoasiainhallinnon palvelukseen tulleiden filosofian tohtoreiden erikoisalajat olivat metsätiede (Karl Werner Cajanus), maatalous (Karl Östen Elfving ja Rolf Thesleff), assyriologia (Harri Gustaf Holma), kielentutkimus (Emil Nestor Setälä) sekä geologia ja maantiede (Väinö Tanner).

Akateemisen tutkinnon laadun suhteen tapahtuneessa kehityksessä on pantava merkille ensinnäkin, että filosofian kandidaatin, lisensiaatin tai tohtorin tutkinnon suorittaneiden määrä on jatkuvasti vähentynyt. Toiseksi voidaan todeta, että valtio- ja taloustieteilijöiden osuus on noussut kolmesta prosentista 1910- ja 1920-luvuilla 57:än prosenttiin 1950-luvulla. Luonnollisena selityksenä viimeksi mainittuun kehitykseen on akateeminen koulutuksen lisääntyminen näillä aloilla sekä pätevyysvaatimusten muuttuminen.

Diplomaattien poliittinen tausta

Diplomaattiedustuston päällikön paikoille on poliittisia nimityksiä suoritettu Suomessa suhteellisen vähän; noin 11 % kaikista nimityksistä on ollut poliittisia. Poliitikkojen hyväksikäyttöä pysyvänä diplomaattiedustajina tapahtui eniten 1940-luvulla, mikä ilmenee taulukosta 7.

Taulukko 7 Poliittisten nimitysten osuus eri vuosikymmeninä

Karriäariin tulon vuosikymmen	Karriäärityypit yhteensä Lukumäärä	Poliittiset nimitykset	
		Lukumäärä	%
1918–1929	68	6	9
1930–1939	27	1	4
1940–1949	24	6	25
1950–1959	9	1	11
Yhteensä	128	14	

1940-luvun kuudesta poliittisen nimityksen saaneesta viisi tuli Suomen ulkomaanedustuksen palvelukseen vuosien 1945 ja 1948 välillä eli sodanjälkeisinä vuosina. Vuodet 1918–1929 muodostavat toisen huomattavan poliitikkojen ajanjakson.

Näiden kahden ryhmän välillä on merkittävä ero. 1910- ja 1920-luvun yhteensä kuudesta poliittisen nimityksen saaneesta viisi eli 83 % kuului ei-sosialistiseen puolueeseen, nimittäin Gripenberg, Holsti, Procopé, Setälä ja Talas.

Wuolijoki sosiaalidemokraattina oli poikkeus. Sen sijaan 1940-luvulla ensimmäisen kerran diplomaattiedustuston päälliköksi nimitetyistä poliitikoista 67 % oli sosialistisen puolueen jäseniä, nimittäin Helo, Sundström, Svento ja Wuori. — 1930-luvulla lähettilääksi nimitetty poliitikko oli J. K. Paasikivi ja 1950-luvun suurlähettiläspoliitikko oli Tyyne Leivo-Larsson, Suomen tähän asti ainoa naispuolinen diplomaattiedustuston päällikkö.

Muihin karriäärityyppeihin luokiteltujen diplomaattien poliittisen taustan tarkastelu on osoittanut ensinnäkin sen, että 1910- ja 1920-luvun diplomaateille oli ominaista poliittinen toiminta ennen diplomaattikarriääriin tuloa. Poliittisiin järjestöihin kuuluminen oli yleistä, ja useat olivat olleet sanomalehtimiehinä politiikassa mukana. Viimeksi mainittuihin kuuluvat Pontus Kaarlo Artti, Paavo Juho Hynninen, Ville Niskanen, Eemil Erkki Reijonen ja Urho Vilpitön Konstantin Toivola. 1910- ja 1920-luvun diplomaateille on myös tunnusomaista puoluekannan julkituominen erilaisissa lähdelehdissä.

1930-, 1940- ja 1950-luvulla karriääriin tulleet diplomaatit muodostavat jyrkän vastakohtan. Poliittisen nimityksen saaneiden lisäksi kaikkiaan vain kaksi on ilmoittanut puoluekantansa. Nykyiset suurlähettiläät joko määrittelevät itsensä puolueettomiksi tai eivät mainitse suhteestaan poliittisiin puolueisiin mitään.

Diplomaatin uran piirteitä

Diplomaatin ikä ajankohtana, jolloin hän aloittaa uransa, riippuu oletettavasti siitä, tuleeko hän ulkoasiainhallinnon palvelukseen karriäärimiehenä, puolikarriäärimiehenä, vai onko hänet nimitetty muulta alalta suoraan edustuston päälliköksi. Asiaa tarkastellaan taulukossa 8.

Taulukko 8 Diplomaattien ikä karriääriin tulon ajankohtana

Ikä v.	Karriääri %	Puolikarriääri %	Ei-poliitt. %	Poliitt. %
21 tai nuorempi	4	—	—	—
22—24	19	—	—	—
25—27	39	6	—	—
28—30	20	6	—	—
31—39	14	59	17	14
40—49	4	23	39	21
50—59	—	6	27	36
60 tai vanhempi	—	—	17	29
Yhteensä	100	100	100	100

Taulukon perusteella todettakoon ensinnäkin, että karriäridiplomaatit ovat uralle tullessaan keskimäärin nuorimpia, puolikarriäridiplomaatit muodostavat seuraavan ikäryhmän, ja suoraan edustuston päälliköksi nimitetyt ovat kaikkein vanhimpia.

Toiseksi voidaan havaita, että valtaosa karriäridiplomaateista, 59 %, on aloittanut uransa 25–30-vuotiaina. Puolikarriäridiplomaateista 59 % on tullut diplomaattuuralle 31–39-vuotiaina. Suoraan edustuston päälliköksi nimitetyistä ei-poliittisista henkilöistä 66 % on tullut ulkoasiainhallinnon palvelukseen 40–59-vuotiaina, kun taas 65 % poliittisen nimityksen saaneista on ollut 50–60-vuotiaita tai vanhempia.

Saadakseni vastauksen kysymykseen, minkä ikäisiä karriäridiplomaatit ovat olleet tullessaan ensimmäisen kerran nimitetyiksi edustuston päälliköksi, olen laatinut taulukon 9.

Taulukko 9 Diplomaattien ikä edustuston päälliköksi nimitettäessä

Ikä	Lukumäärä	%
34-vuotias tai nuorempi	3	4
35–39-vuotias	5	6
40–44 »	20	25
45–49 »	27	34
50–54 »	12	15
55–59 »	10	13
60-vuotias tai vanhempi	2	3
Yhteensä	79	100

Tyypillinen karriäridiplomaatti osoittautui 40–49-vuotiaaksi ensimmäisen nimityksen ajankohtana; 59 % kuuluu tähän ikäryhmään. 50–59-vuotiaat ovat toinen huomattava ikäryhmä.

Ennen kyseistä ajankohtaa, ensimmäistä nimitystä edustuston päälliköksi, tyypillinen karriäridiplomaatti on palvellut seuraavissa ulkoasiainhallinnon virka-asemissa lähetystöavustajana, jaostosihteerinä, II lk:n lähetystösihteerinä, I lk:n lähetystösihteerinä, jaostopäällikkönä, apulaisosastopäällikkönä ja osastopäällikkönä. Näissä 7:ssä virka-asemassa on yli 50 % karriäärimehistä toiminut uransa aikana.

Suoraan muualta edustuston päälliköksi tulleet ovat vain poikkeustapauksissa ulkoasiainhallinnon palveluksessa ollessaan toimineet jossakin muussa kuin edustuston päällikön virassa. Ei-poliittisen nimityksen saaneista 67 % on lisäksi sellaisia, joiden diplomaattaura on rajoittunut yhteen asemapaikkaan. Toisin sanoen

heidät on nimitetty karriäärin ulkopuolelta jonkin tietyn edustuston päällikön virkaan, missä palveltuaan he ovat jättäneet diplomaattiuuran.

Sen sijaan karriääridiplomaatit toimivat uransa aikana monessa eri asemapaikassa. Uransa päättäneistä karriäärimiehistä useimmat ovat palvelleet 7–9 asemapaikassa.

Tutkituista 128:sta edustuston päälliköstä 50 on palveluksessa, kun taas 78:n ura on jo päättynyt. Tarkastellessani niitä syitä, jotka ovat aiheuttaneet karriääristä eroamisen, olen saanut taulukosta 10 ilmenevät tulokset:

Taulukko 10 Karriääristä eroamisen syyt

Syy	Henkilömäärä	%
Tullut eläkeikään	27	35
Eronnut disponibilitietin kautta	7	9
Eronnut muusta syystä	28	36
Kuolema	8	10
Tieto puuttuu	8	10
Yhteensä	78	100

Luokka »eronnut muusta syystä» käsittää eniten tapauksia, joissa asianomainen on siirtynyt jollekin muulle alalle, esim. jonkin liikelaitoksen palvelukseen. Suoraan sivusta edustuston päälliköksi tulleiden kohdalla on tällöin useimmiten kysymys paluusta siihen ammattiin, joka asianomaisella oli ennen diplomaattiuuraansa. Runsas kolmannes eronneista on saavuttanut eläkeiän diplomaattina ollessaan.

Yhteenveto

Tarkasteltuani suomalaisia diplomaattiedustuston päälliköitä, toisaalta heidän sosiaalisen taustansa, toisaalta heidän diplomaattiuuransa näkökulmasta olen saanut pääkohdiltaan seuraavat tulokset:

A. Sosiaalinen tausta

1) Valtaosa diplomaateista on lähtöisin ylimpään sosiaaliseen kerrokseen kuuluvasta kodista. Tämä koskee sekä ulkoasiainhallinnon ensimmäisenä toimintavuosikymmenenä että 1930–1940- ja 1950-luvuilla karriääriin tulleita.

2) Yli 90 % karriääridiplomaateista on suorittanut akateemisen tutkinnon ennen ulkoasiainhallinnon palvelukseen tuloa. Tohtoriksi väitelleet ovat kuitenkin poikkeuksia.

3) Tohtoriksi väitelleitä on suhteellisen paljon toisaalta 1910- ja 1920-luvulla karriäeriin tulleiden ja toisaalta 1940-luvun diplomaattien keskuudessa.

4) Tutkintojen laadussa on tapahtunut kehitystä siten, että humanististen tutkintojen suorittaneiden osuus on jatkuvasti vähentynyt. Tilalle ovat tulleet talous- ja valtiotieteilijät, joita on yli puolet kaikista 1950-luvulla alalle tulleista diplomaateista. Lakimiehiä tuli karriäeriin eniten 1930-luvulla.

5) Poliitikkoja on ollut diplomaattiedustustojen päällikköinä suhteellisen vähän. Heistä suurin osa on tullut ulkoasiainhallinnon palvelukseen joko vuosina 1918—1929 tai toisen maailmansodan jälkeisinä vuosina.

6) 1920-luvun diplomaattipoliitikot kuuluivat miltei poikkeuksetta ei-sosialistisiin puolueisiin, kun taas 1940-luvulla nämä olivat useimmiten lähtöisin sosialistisista puolueista.

B. Diplomaattiura

1) Useimmat karriäridiplomaatit aloittavat uransa 25—30-vuotiaina. Suurin osa puolikarriäridiplomaateista on tullut karriäeriin 30—39-vuotiaina. Vanhimman ikäryhmän muodostavat suoraan sivusta edustuston päälliköksi tulleet, poliittisen nimityksen saaneet kaikkein vanhimman.

2) Useimmat karriäridiplomaatit ovat 40—49-vuotiaita tullessaan ensimmäisen kerran nimitetyiksi edustuston päälliköksi.

3) Diplomaattiuuransa päättäneiden keskuudessa eläkeikä ja jollekin muulle alalle siirtyminen ovat yleisimmät karriäeristä eroamisen syyt. Vajaa 10 % on eronnut disponibiliteetin kautta.

LÄHTEET

1. Finnish Diplomatic and Consular Representation Abroad, March 1st, 1966. Moniste.
2. Kansallinen elämäkerrasto; osat I—V.
3. Kuka kukin oli 1900—1961. Keuruu 1961.
4. Kuka kukin on, henkilötietoja nykypolven suomalaisista; vuosilta 1954, 1960 ja 1966.
5. Nimityksiä ulkoministeriössä. Uusi Suomi 12. 11. 1966.
6. Noponen, Martti, Kansanedustajien sosiaalinen tausta Suomessa. Porvoo 1964.
7. Punttila, L. A., Diplomatian uusimmasta kehityksestä. Poliitikka n:o 2, 1960.
8. Suomen asetuskokoelma; vuosilta 1923—65.
9. Suomen edustustot ulkomailla 1. 9. 1966. Moniste.
10. Suomen valtiokalenteri; vuosilta 1917—32.
11. Tuominen, Leo, Ulkomaanedustuksen tehtävistä ja organisaatiosta. Poliitikka n:o 4, 1960.
12. Ulkoasiainhallinto, virastot ja virkamiehet, 1956.
13. Ulkoasiainministeriön kalenteri; vuosilta 1935, 1936, 1938, 1959, 1962 ja 1966.
14. Vem och vad, biografisk handbok; vuosilta 1920—62.